

Маргарит ***ЖЕКОВ***

ИЗДАЙНИЧЕСТВОТО НА ПРОКУДЕНИТЕ ДУМИ

Английско-българският речник,
издаден в ерата на социализма,
изглежда почти безупрѐчен.
Само две думи липсват в него –
геноцид и Спасител.

МИЛОСТ

Толкова съм грешен,
че не бих могъл да понеса
ласката на Бога.

Но Той ме погали
със сянката на птица.

* * *

Сергия за книги.
Върху Библията
гълъб е кацнал.

СЕМЕЙНА МОЛИТВА

Невръстното дете,
което още не умее да говори,
внезапно сбрало длани за молитва,
притихнало благоговейно,
за теб е дълго чакания знак,
че Бог присъства.

СМИСЪЛ

„…защото в Него живеем…“
(Деян. 17:28)

Животът е поставен винаги на тясно.
Но библейският му смисъл се съзира пак
подобно ивица от хоризонт проблясващ
между вагони на препускащ влак.

ЗВЕЗДНА ЧЕРЕША

„…очите му бяха огнен пламък…“
(Откр. 19:12)

И там, от грейналите клони,
понякога цветът се рони.
И бавно вечността узрява.

Но щом узрее тя, тогава
ще лумне, ще изчезне мрака.
И пламъкът ще възкресява
онез, които са го чакали.

Електронно издание на адрес: **vestnikiskri.com**
Издател и гл. редактор: свещ. Лъчезар Лазаров, отг. редактор: Сн. Костадинова. С. Искрец
Тел. за връзка – **0885987833**. Моля, изпращайте материали на електронен адрес: **vestnik_iskrec@abv.bg.**
Ползвани сайтове:

ISSN 2738-7798

ИСКРИ

СТРАНИЦИ ЗА ПРАВОСЛАВИЕ И КУЛТУРА. Година VI, Брой 72, ноември, 2025 г.

ОБИЧАЙ ГОСПОДА, ТВОЯ БОГ!

„Господ, Бог наш, е Господ един; обичай Господа, твоя Бог, от всичкото си сърце, от всичката си душа и с всичките си сили. Тия думи, които ти заповядвам днес, да бъдат в сърцето ти и в душата ти; и внушавай ги на децата си и говори за тях, кога седиш в къщи и кога си на път, кога си лягаш и кога ставаш; и завържи ги на ръката си за знак, и да бъдат те превръзка над очите ти, и напиши ги върху спонците на къщата си и върху вратите си.“

(Втор. 6:4 – 9)

Попитани в какво вярват, осем от десет българи отговарят „в себе си“; един – „в доброто“, и един – „в Бога“. Ако познаваш хората лично, навярно ще се окаже, че още поне двама от групата в отговорите си влагат не физическата и интелектуална същност на човека, а духовната или по-точно – божествената. Така че реално погледнато, почти винаги половината или малко под половината на всеки десет човека вярват или са склонни да вярват във Всемогъщия Бог. Безспорно ще се открият разлики между вярващите, но ще има и общи черти, като например, че те се замислят по вечните въпроси за Бога и човека малко повече от другите; че са философи по душа; склонни са на самоанализ и равносметка. Често тяхното „аз“ коренно се различава от Аза на утилитарните и хедонистични себелюбци, неспособни да видят по-далеч от носа си или от огледалото, което сами са поставили пред себе си.

Оказва се, че има различно себелюбие: да обичаш себе си, заради това което си, като физика и интелект, заради собствените си „постижения“, заради това, че си красив и добър, знаещ, можещ и въобще – много повече от другите… Просто, ако в този свят има господар и бог,

Продължава на стр. 2

то няма как това да не е човекът – респективно, няма как това да не си ти! Та ти имаш толкова много власт, можеш да контролираш нещата и всеки ден се учиш на това. Ти искаш и можеш все повече и повече да задоволяваш потребностите си, да повишаваш стандарта си на живот, да пребиваваш в личната си зона на комфорт… Оттук насетне ще последва изграждането на онези висши егоистични представи, водещи до съревнование, различни форми на насилие върху другите и най-вече – върху подрастващите, задължителното надмощие, ако не във физически, то в интелектуален план, и не на последно място – до тежки последствия след преживяна лична „загуба“, обида, подигравка или навременните, съвсем справедливи изпитания…

Другото себелюбие, когато някой отговаря, че вярва в себе си, че живее заради собственото си Аз е съвсем противоположно на първото. Често зад този Аз и вътре в него се крият множество образи на близки, приятели, деца, родители: физически живи или живеещи в паметта; там е и божественият творчески Аз, скрит някъде дълбоко в душата на този човек. Но той не иска да усложнява нещата, не ще да се разкрива толкова пред другите; знае, че може да не бъде разбран и владее изкуството да синтезира в една дума сложни и дълбоки понятия. Зад неговия Аз, който е своеобразно заглавие, често е скрита цялата му вселена от хора, молитви, спомени за съкровени мигове, страдания и радости, за които само той си знае, благодарен е, и които са му тъй скъпи и лични; цялото онова пространство, прехождано надлъж и на шир от неговото съзнание, заради което живее и което, макар и огромно, се побира в неговото сърце. Този човек не е егоист и егоцентрик. Той именува всичко с „Аз“, просто защото някъде там и самият той има своето място, защото се чувства все още значим, полезен и обичан и защото обича, обича всички и всичко. Безспорно той е важен за самия себе си, но заради другите; и непрекъснато им дарява своята **усмивка** на благоразположение, добронамереност и жертвоготовност.

Ще спомена няколко изречения и за отговорилите, че вярват в Бога. Естественото състояние на човека, познаващ своя Творец, е именно да Му вярва, да разчита на Него, да се надява на Бога от цялото си сърце и от цялата си душа. Нека да сме наясно: това не означава да вярваш в Божието съществуване. В него не се съмняват и демоните, защото до болка са сигурни, че Бог съществува, само че те се отрекоха от Него: ето пълната диаметрална противоположност на нашия живот и на нашите дела. Ние не само знаем, че има Бог, не само не се съмняваме в неговото съществуване, но от сърце и разум вярваме, че Той е нашият Творец; че ние сме повече небесни, отколкото земни жители. Че Бог ни обича така както никой друг; че Той никога не ни е забравял, дори и за миг; че Той ни е спасявал безброй пъти от злото, дори и от смъртта, не само нас, но и нашите обични и любими хора, децата ни; че Той ни призовава към Себе си постоянно, защото ни обича, и то с неизказана истинска Божествена любов; че Той и сега се грижи за нас; че ние сме му длъжни за всичките негови благодеяния, получени даром.

Ето, загледани в небесата и замислени за всичко това, и още толкова важни, божествени и надземни въпроси, ние всеки ден се доближаваме до началото на Рождественския пост. Настъпва времето, именно сега, именно по този начин, да се отблагодарим поне малко на Бога.

Ние нищо не можем да Му дадем, нищо не можем да Му предложим, защото цялата вселена, всичко в този свят е Негово дело; дори и ние Му принадлежим. Единственият дар, достоен за Бога, това е нашата любов. Да отвърнем на Неговата божествена любов с любов. Да се научим да обичаме Него, нашия небесен Отец; да се научим да обичаме ближните си като себе си. Това е целта на Божието творение; това е целта на нашия живот. Но как да изразим нашата любов по начин, достоен за Бога? Самият Той ни казва, „който Ме Люби, ще спази словото Ми“ (Ср. Йоан 14:23).

Постът е духовна баня за човека. Ние никога не отиваме при близките си хора, на празник, мръсни и нечисти. Така и при Бога, който е Дух (Ср. Йоан 4:24), ние трябва да отидем духовно умити и пречистени. Ето една от функциите на поста!

Бог ни кани да Го посетим, да Му се изповядаме, като пред най-близкия човек, като пред най-добрия ни приятел, защото Той наистина е такъв, и може да изцери нашите душевни и телесни недъзи; да прости греховете ни, да отмие беззаконието, дори и да изчисти последствията от тях! Кой може да ни стори такова голямо благодеяние? Никой освен нашият небесен Баща. Той ни кани на Своя празник: Светата Литургия. Да присъстваме и да се нахраним от Неговата трапеза, с Неговата духовна храна, с хляба и виното, които самият Той раздава пребогато, претворени в Негови истински тяло и кръв! Ето така достойно можем да изразим любовта си към Бога, за да се приучаваме на тази любов, за да живеем с нея, защото животът без нея е илюзия на живот.

Вселенската радост на Църквата, с която тя по Рождество благославя целия свят, може да заживее в нас, само ако следваме словото на Благия ни небесен Отец. Пътят към тази радост и към всеизпълващата божествена любов, минава през въздържанието на поста, през истината на изповедта и през благодатта на причастието. Храмът е мястото, където е устроена тази благодатна трапеза. И когато преливащата от храма благодат преизпълни домовете и сърцата ни с божествената любов, в тях няма да остане място за нищо вредно, пошло, грозно и зло… В нас няма да могат по никакъв начин да зреят горчивите плодове на злобата, страха и егоизма; няма да битуват нито притесненията, нито грижата. Божествената любов ще преизпълни нашето естество: душите, сърцата и силите ни. След това ще се предаде и на нашите близки; ще ги освети и оживотвори. Ще нахлуе всред всички: в нашите села и градове, за да се разпростре всред народа ни и да заживее във всекиго, със своята вечна и незатъмнима небесна светлина. †



Снежана ***КОСТАДИНОВА***

ВИП ПЪТНИКЪТ

Пътуваше през Искърското дефиле. Имаше служебен ангажимент във Враца. Някъде към с. Луково получи съобщение по телефона си от неговия началник във фирмата: „Отбий се до Батулия. Там ще вземеш багаж, който ще занесеш на майка ми във Враца.“ Следваше обяснение как да намери багажа в селото. Ядоса се. Щеше да закъснее за срещата в местния офис на фирмата им. Опита да се обади, но телефонът на шефа му предвидливо не откликваше на позвъняванията. На определеното място го чакаше жена. Помоли я да донесе багажа за Враца. „Сега ще го доведа!“ – каза тя и влезе в дворчето. Преди да осъзнае казаното, жената се върна. Господи! Гледаше и не вярваше. Багажът идваше към него воден с въженце от стопанката. Прасе, истинско живо прасе! Мълчаливо и безропотно то застана до колата. Ами сега? Как ще се комбинира прасето с кожената тапицерия на служебния джип, купен наскоро и всяващ респект на пътя! Как?! Разбрала притесненията му, жената обясни, че е сипала ракия в храната на прасето, за да не създава проблеми при пътуването. Върза краката му, покри със старо одеяло задната седалка и двамата го сложиха зад мястото на шофьора. Уханието на скъп парфюм моментално избяга през незатворената още врата. Преди да потегли, жената му съобщи, че пътникът се казва Гошо. Явно държеше комуникацията с прасето да бъде на ниво. Гошо безразлично оглеждаше обстановката. Беше му все тая, че ще се вози в джип „Ауди Q7“, модел 2011г. Много важно!

Първият половин час от пътуването мина спокойно, но след Своге прасето се размърда и се опита да стане. Придърпа се към прозореца, застана на вързаните си колене и сложи глава на смък



натото до средата стъкло. Гледаше нещо невиждано от него. Летяха къщите, дърветата, пасящите животни по поляните. За шофьорите гледката също бе непозната. Раздрънкан москвич и прасе вътре бяха виждали често по пътищата, но луксозно возило и Гошо в него – никога. Те свиреха с клаксони, крещяха, а някои сочеха с пръст слепоочията си. Демек ти луд ли си, бе?

Вероятно прасето приемаше всичко това за поздрав, но не се сещаше да поклати с глава за отговор. Само гледаше, гледаше. Поне да беше изгрухтяло, за да благодари за вниманието, ама не. Явно ракията му пречеше да направи това.

Откара ВИП пътника на адреса във Враца. Шефската майка плесна с ръце и се развика:

– Какво си направил на горкото животинче, бре момче! Гледа като ошашавено. И защо си ми докарал такъв дребосък? Казах на сина да е над 100 кила, а това, като го гледам, е на половината, че и по-малко! Абе, защо не го върна аз това прасе, а ти да ми докараш друго!

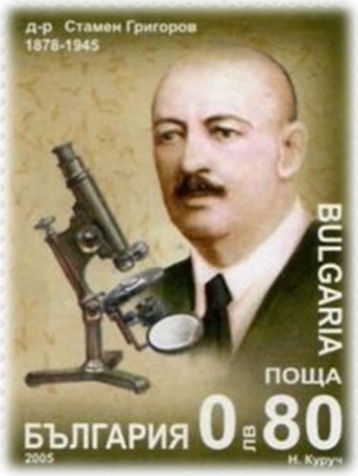
Търпението му се взриви. Смъкна прасето заедно с одеялото на земята и даде газ. В бързината дори забрави да каже името му. Голяма работа! Известно време ще бъде само прасе. †

КИСЕЛОТО МЛЯКО – ЕДИН ОТ СИМВОЛИТЕ НА БЪЛГАРИЯ

120 години от откриването на млечно-киселата бактерия и 80 години от смъртта на д-р Стамен Григоров

От бр. 71

Впоследствие единственият лиценз, който България (през 1972 г.) успява да продаде на Япония е за заквасване на киселото мляко. Голям принос за това има японският външен министър г-жа Сунао Сонода, страстна почитателка на продукта и при всичките си публични изяви го рекламира като „елексир за вечна младост и дълъг живот“. Тя създава Клуб на приятелите на българското кисело мляко. Ангажира и изтъкнат композитор, който създава химн на клуба и всяка от сбирките започва

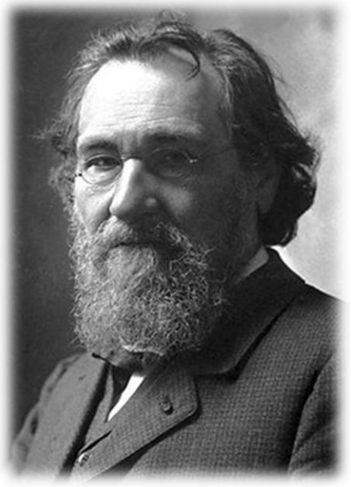


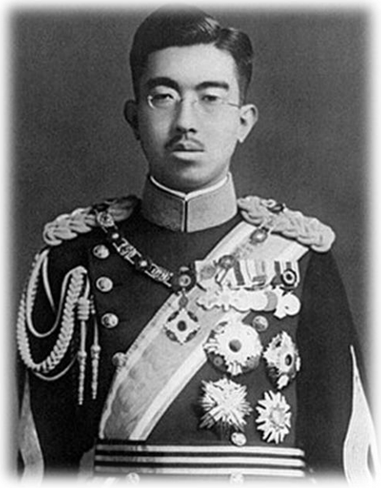
с неговото тържествено изпълнение.

След продажбата на бактерията японците веднага пускат в производство родното кисело мляко. Отначало поради киселия вкус то не се радва на особена популярност. Затова компанията „Мейджи“ иска от нашата държава да им разреши да използват името „България“ като търговска марка. Получават разрешение и на пазара се появява новият продукт „Meiji Bulgaria Yogurt“. Днес той се радва на огромна популярност. По търсене надминава „Кока Кола“. Компанията „Мейджи“ произвежда над 800 тона годишно кисело мляко „България“. А договорът важи до 2040 г.

Прави ярко впечатление приятелското отношение на японските ръководители спрямо България и българите, въпреки тоталитарния режим в страната ни до 1989 г. Темата е обширна и много интересна. Но тук ще вметнем само една малка част от нея. Японски учени и лично императорът Хирохито (1901-1989) смятат, че България през 1981 г. не е на 1300, а на 6000 години.

Хирохито вярва на историческите извори, че връзката между





българи и японци е от много дълбока древност, установена и от проф. Шигеоши Мацуями, който казва, че „ Българската държава е между седемте световни цивилизации.“

И още, че началото на благородническото му потекло (той се води син на Слънцето) е от конен (български) род, дошъл в Япония от Азия 1000 години пр.Хр. Този народ създал военна организация и военни традиции и въвел родовото начало в Япония. Та от същия този Род е и родът на неговата императорска фамилия. Императорът е благодарен на българите, че са поставили основите на Япония като държава.

Според най-древния исторически извор „Нихон Шоки“, първият японски император е водил със себе си конници, дошли от Южна Корея – с индоевропейски черти. Изследователи като историкът и философът Любен Иванов и други, които са ползвали десетки китайски източници, установяват, че при разселването на населението на Дуло от района на Таримската котловина в Западен Китай, само част от него, под името Баянчен Дуло, заминават в източна посока – към Далечния изток – Корея и Япония. Именно те са признатите предци на японския император Хирохито.

Д-р Стамен Григоров, оставил трайни дири в историята на България и света, трябва да уважаваме и почитаме!

В негова памет, близо до бащината му къща в Студен Извор, има построен Музей на киселото мляко. Има и Професионална гимназия „Д-р Стамен Григоров“ в кв. „Овча купел“, София. А от 1984 г. в Женева съществува българско училище „Стамен Григоров“. †

Снимки, придружаващи текста: 1. Д-р Стамен Григоров с микроскопа; 2. Проф. Иля Мечников; 3. Император Хирохито, 1935 г.



Румен ***СТОЯНОВ***

ЗНАЙНО ИЛИ НЕ

Два облика имаме в първо лице, число единствено, време сегашно: зна я и зна м. Граматическата наука признава само втория. Тогава? Защо сме пръснали другия? Кой ще да е подтикът, нищо не се ражда без причина. Напълно ли са еднозначни? Припокриват се изцяло? Без никаква разлика? Нима? Все пак ако я има ще да е каква? И дължима на какво? Уви, не любим, ама съвсем никак не щем да умишляваме по такива съвсем ситнинки въпросчета, въпросленца и въпрослета, ибо сакат взиране, а тук никакви ни няма и ща, не ща, от няма и къде опирам до предположение мое, та ще го в най-кратце изложа ради липса на други. С краесловното я глаголът звучи по-меко спрямо твърдото зна м. Тия две наличности позволяват чрез употребата на зна м или зна я да изразяваме по-категорично (с първата разновидност) становище или по-неуверено (второто) по даден случай. И тук за кой ли път ще наблегна, че виждам изява на възхитителната = прекрасна изтънченост/отсененост, присъща на езика нам насущний. Естествено, достъпна за одарени с нужната усетливост, ако не ти пука на куйрука за някаква си там българска словесност или слон ти е стъпал на ушите, няма разлика да уловиш. В потвърждение на преждеказаното ей стъп ал и стъп ил, отново разподобеност между твърдост и мекост. Значи не става дума за произволност = случайност, а за явление, плод на езикоосененост.

НЕОЗАГЛАВЕНО

Не веднъж писал съм, че преизобилието с умалителни/умилителни е отличителна присъщност на езика нам насущний, то ми носи радост. Ето потвърждение за тая възхитителна способност да създаваме голямо множество такива облици, с които изразяваме не само малкост, но и драгост, ласкавост: устица, устенца, устичка, устице, усте, устиче. Действително впечатляващо, дори за тая едва ли не чак невероятна по възможности словесност, българската: не двенки, тринки, а цели шест разновидности, възмножко дори за нейните прекрасни, чак изумителни сгоди. А те онагледяват една изключителна езикосетивност = езикоусетливост = езикочувствителност = езикоизказност = езиконаличност, които/която по милост Божия обладаваме, тоест ни е поверена, обаче не я съзнаваме достатъчно в нейните истински шир и гъб, целокупност, изтънченост/отсененост, че да се обдаряваме с произтичащо високо себечувствие.



Изхождайки от нескопосните ни допири о тая непомерност, ще кажа: не сме достойни за нашата изказност, която несекващо трябва да обгрижваме и развиваме, а я мързелашки, мърляшки пренатъпкваме с готовляци/дошляци/навляци/вносляци/чуждовляци/излишняци. Накъдето и да отправим проникващ взор ще открием прекрасни дадености, които подминаваме с равнодушие, неоценяване и необич. Примери бъкат един през друг, ето малцина, неколцина, мнозина. С тях указваме две неща: количество и човеци, не върви да кажеш мнозина столове, кози. Същото важи за двама, трима, четирима (...) пак сочим бройка и люде.

А двамина вече ни се чуе, ни се пише, изоставихме го и по тоя начин ощетихме за кой ли път говора ни мил. Нали тук приказката ми тръгна от умалителност/драгост/обичливост ето и двамца, двайца, тримца, четиримца (...) За жал, срам и позор ще река, че като пренебрегваме, изоставяме чудесни проявления на словността ни това равнозначи с обедняване, опростяване, чак опростачване. Език и мислене са неразлъчимо взаимообвързани, взаимообосновани, та без да си даваме сметка, още по-малко целим, обедняваме, опростяваме, опростачваме себе си. Нека всеки премисли, ала искрено, той как участва (ли?) в това. Потопът с обуквени вносотии влияе зловредно. Ще упомена: измислили сме думите общественик, обществeничка, но ги безмилостно и себевредно изхвърлихме, па натресохме публична личност. С какво двойно по-дългото обозначение превъзхожда нашите? Според мен: единствено с това, че разобличава демократясалото, чак демокретенясало чуждоугодничене и себеотказ, че да ни е съвсем ясно какви сме. †



Свещ. Лъчезар ***ЛАЗАРОВ***

ОЩЕ ЗА КЛИМЕНТ ТЪРНОВСКИ

Както обещахме в предишния брой, ще поместим части от защитната реч на митрополит Климент Търновски (Васил Друмев), с която той лично се обръща към съда и народа в скалъпения срещу него процес. Както вече споменахме, той е обвинен за клевета срещу княз Фердинанд и подбудителство към бунт заради изнесена в храм „Св. Богородица" в Търново проповед на 14 февруари 1893 г. - Неделя Православна. *(Публикувана в миналия брой. Бел. автора.)*

Процесът срещу митрополит Климент е един от първите политически процеси в новата българска история. В него се изправят един срещу друг доскорошните съратници в борбата за Освобождението – митрополит Климент и Стефан Стамболов.

Още преди процеса, Митрополит Климент е малтретиран от привърженици на Стамболов, а след това насилствено откаран в Гложенския манастир.

В началото на юни 1893 г. той е доведен в Търново под стража, а Стамболов лично правил подбора на съдебните състави, които разглеждат делото срещу митрополита, както и избора на прокурор – споменатия вече Ганьо Чолаков, бивш възпитаник на митрополит Климент.

Освен че показва грубата намеса в независимостта на съда, делото срещу митрополит Климент поставя и сериозни морални въпроси, които разкриват нравствения упадък на тогавашното българско общество и най-вече – на самия Стамболов.

На процеса последен говори Митрополит Климент. Речта му, която е шедьовър на ораторското майсторство, продължава цели три часа.

Защитната си реч Климент започва с израз на своята скръб, не защото е *„бил извлечен по един незаконен и самоуправен начин от жилището си и затворен по още по-самоуправен начин в манастир, не и за това че се намира на скамейката на подсъдимите, а затуй, че стават опити (домогвания) беззаконието да се прикрие с беззаконие; затуй, че в името на патриотизъм се удовлетворяват долни страсти и лични прищевки и домогвания, че в името на предаността към държавата и Държавний глава се подритва и правда, и закон, и власт, стъпква се всичко, като на местото му се поставят личния произвол и самоуправство, което за още по-голямо съжаление се провъзгласи и се провъзгласява, че се е вършило от името на народа"*. ... Прокурорът се е обърнал преди това към съда с думите: *„С осъждането на подсъдимия вие, г-да съдии и съдебни заседатели, не само ще покажете, че високо цените правосъдието и строго се съобразявате с изискването на законите, но още ще дадете на нашето духовенство да разбере, че то трябва да си гледа само духовните работи и трябва да не се бърка в политиката"*, като под политика разбира всички *„обществени и политически въпроси"*. Обвинява митрополита, че се е бъркал в обществените и политически въпроси, но как? – чрез своята проповед в храма, заради което иска смъртна присъда.

По-късно митрополитът продължава: *„Моето слово, казано на 14 февруари тази година, беше чисто църковно слово, чисто назидателно слово върху един предмет, твърде важен, твърде жизнен, защото той е основа на народното съществуване и на истинското материално и нравствено преуспяване не само на частни лица, но и на държава и цял народ, и именно върху нашата света праотеческа Православна вяра.*

... Ако г-н прокурорът разбира, че когато един служител на Православната Българска Църква говори в Божия храм една проповед за православната вяра, с това този проповедник се бърка в обществени и политически въпроси, аз напълно се съгласявам с него, защото въпросът за вярата е твърде важен не само за Църквата, за обществото, но той е въпрос и от твърде голяма политическа важност, той е и важен държавен въпрос. Но нима въпросът за любовта към ближния е помалко важен обществен и държавен въпрос, отколкото въпросът за вярата?... Защото, за да говоря за любовта към ближния, аз трябва да имам причини, да имам повод. Какво може в тоя случай да ми послужи за



"Арестуването на митрополит Климент", худ. Борис Денев

причина, да ми даде повод? Нищо друго, освен ежбите помежду ни, омразата, несъгласията, и то не сами по себе си, а злото, и голямото зло, което тези пороци докарват не само на частните ни интереси, но най-повече на обществените и държавните ни работи. Освен туй, и какво ще говоря за любовта към ближния? Нали ще трябва да разправя и да докажа на християните, какво благотворно влияние има любовта към ближния не само за личните интереси – нравствени и материални – на Петка и Драгана, но и за най-важните обществени и държавни интереси, стремления и задачи?... Ако да не знаех, че прокурорът се е учил в духовно училище, аз щях да предположа, че той говори така по неведение.

Но сега, по неволя също съм наклонен да предполагам, че г-н прокурорът криви си душата в това отношение, защото той, именно, трябва да знае и това, че текст за църковна проповед обикновено се взема от онези части на Евангелието или на Апостолските послания, които е наредено да се четат в нашите православни църкви в известни дни и празници, както и в известни църковни тържества и обреди, и че тая наредба не съм направил аз, но, както указаха и защитниците ми, направили са я светци, направила я църквата.... Който и да е, макар и да заема най-високо положение, ... този, който посяга на вярата е предател... Колкото и да са казвали и да казват, че тя (Конституцията) не е за нашия народ, че народът ни не бил и не е приготвен за нея, аз винаги съм бил дълбоко убеден, че нашата Конституция е едно от най-сполучливите и действителни средства, за да се възпита народа ни в истинската свобода, да се научи да познава гражданските си обязаности и да ги упражнява ревностно, разумно и законно;

С една реч, да се научи сам да бъде господар на себе си, да държи сам в ръцете си своите собствени съдбини, а не да се оставя да го водят други и да експлоатират неговото простодушие и доверие, с неговия сиромашки и честен труд... Това е било мое най-дълбоко убеждение [...]. „Колкото на чл. 38 от Конституцията, в който изрично се подчертава, че потомците на българския княз „не могат да изповядват друга вяра освен православната", „аз пред никого не съм крил и пред вас нема да скрия, че така също съм бил и съм противник, защото виждам с подобно изменение на тоя член едно голямо зло. (Изменението на този член, както и на други, които определят православната вяра като основно и официално вероизповедание са променени по-късно от НС под председателството на Ст. Стамболов. Бел. авт.)

Каквото и да казват, за Православната наша вяра има доста големи опасности от подобно едно изменение на речения член. Защото и без това изменение разни пропагандисти шетат из България; дълг е, следователно, на всеки духовник да бъде буден страж, буден пазач на вярата ни и да се бори ведно с народа против всички тези, които се домогват да разклатят в народа тая свята вяра, да я подкопават. Но то, освен дето ще усили тия враждебни на вярата ни религиозни пропаганди, ще изкопае и една от най-опасните пропасти между народа и престола. Митрополит Климент разяснява, че в словото си в Търновския храм „Св. Богородица" той е имал за предмет на своите думи *„нашата Православна вяра: нейните вековни борби с враговете си, големите и вековни премеждия, които е тя понесла - било от тия свои врагове, било от собствени чада, решителното ѝ тържество и великите благотворни сетнини от запазването на тая вяра за всичките православни, а особено за нас, българите"*. Митрополит Климент отбелязва, че черковният проповедник не посочва определени лица при проповедите си, а посочва делата и на добрите или на лошите и най-вече – сетнините от тия дела. *„това е работа на съвестта на всекиго.*

На когото съвестта е чиста относно зачитането вярата на народа ни, той нека взема за своя сметка не само фразата ми, но, ако обича, и цялото ми слово. Тая фраза не се отнася към никого лично и частно, но в същото време тя може да бъде отнесена и към мене, и към вас, и към трети, и към четвърти, ако ние вършим онова, против което е насочено изобличението. [...] Колкото за тези, които са причина, за да бъда привлечен на тая скамейка, ще кажа, че те направиха това, за да се отърват от преследването на законите и от наказанието, което им предстои, задето подритнаха правителство, потъпкаха закони и, като турнаха своя произвол и своето самоуправство по-горе от всеки закон и власт, извлякоха ме така престъпнически от митрополитския ми дом и ме завлякоха в манастира. Не им се сърдя, не ги осъждам; напротив, желая да бъдат във всичките свои работи и предприятия така чисти и спокойни в съвестта си, както съм аз в тая минута, и от цяла душа и сърце моля и ще моля Всеблагаго Бога да им прости това беззаконие, което те извършиха и вършат против мене."

Първоначално митрополит Климент е осъден на доживотно заточение, после на 15 години затвор, докато накрая остават две години заточение. Това става с ходатайството на самия княз Фердинанд, въпреки враждебното отношение между двамата.

Митрополит Климент е освободен на 22 май 1894 г., след като Стамболов подава оставка и тя е приета от Фердинанд. На 24 май 20 000 души посрещат митрополит Климент във Велико Търново с надписа *„Правдата и невинността винаги побеждават"*. †

Източници:
sadebnopravo:.bg;//cao.bg/bg.
wikipedia.org; istoriata.blog.bg;

Още интересни подробности могат да се прочетат на страницата на Старо Търново, на адрес: https://starotarnovo.blogspot.com/2018/02/blog-post_23.html (Бел. авт.)